

René Gude

Zinvolle volzinnen

Eeuwige kennis komt altijd precies op tijd

ISVV UITGEVERS

Zinvolle Volzinnen

René Gude

ISVW UITGEVERS

Inhoud

<i>Introductie</i>	7
<i>Inleiding</i>	11
I <i>Collectieve intelligentie</i>	17
II <i>Waar is de mens? Een plaatsbepaling</i>	23
III <i>Onze vermogens</i>	27
IV <i>Onze levenssferen</i>	35
V <i>Trainingsprogramma's</i>	41
VI <i>Taal</i>	51
VII <i>Filosofen</i>	55
VIII <i>Lievelingscitaten</i>	59

IX		
	<i>Humeurmanagement</i>	63
X		
	<i>Stemming maken</i>	69
XI		
	<i>Kritisch optimisme</i>	73
XII		
	<i>Twijfel, dogma, scepsis</i>	79
XIII		
	<i>Tips</i>	83
XIV		
	<i>Wijsheden</i>	89
XV		
	<i>René Gude over zichzelf</i>	97
	<i>Bronvermelding</i>	101

Introductie

René Gude behoeft nauwelijks introductie. Hij is bekend geworden als Denker des Vaderlands en was de laatste jaren flink aanwezig in de media. ‘Sinds ik een been mis, ben ik populairder dan ooit,’ constateerde hij. De populariteit kwam niet alleen door zijn openhartigheid over zijn ziekte, maar zeker ook door zijn humor en zijn enorme kennis van de filosofie. René was een bron van wijsheid. Hoewel hij probeerde om vooral niet origineel te zijn – ‘Het nieuwe wordt schromelijk overschat’ – waren zijn pleidooien voor een filosofisch humeurmanagement, een kritisch optimisme en een wereldoriëntatie via het door hem bedachte agoramodel toch vernieuwend te noemen.

René beschouwde zichzelf vooral als filosofieleraar. Hij wilde een publiek bereiken en dat deed hij bij voorkeur met oneliners. Als geen ander wist hij in een paar korte zinnen de schoonheid en het belang van de filosofie te vatten. Vlak voor zijn dood ontstond het plan om zijn meest pakkende uitspraken bij elkaar te zetten in een mooi citatenboek, dat door filosoof Florian Jacobs, zijn persoonlijk assistent, zou worden samengesteld. Het boek dat u nu in uw handen hebt, is het resultaat. Het bevat 432 citaten die aanzetten tot denken en die veelal ook een glimlach opwekken. Het zijn stuk voor stuk zinnen waarin de filosofische levenshouding is samengebald.

René werd op 2 maart 1957 geboren in Surabaya (Indonesië), kwam op jonge leeftijd naar Nederland waar hij sociale geografie (kandidaatsexamen in Utrecht) en filosofie (doctoraal-examen aan UvA) studeerde. In 1994 trad hij toe tot de redactie van *Filosofie Magazine*, waar hij later hoofdredacteur werd. Het tijdschrift maakte onder zijn leiding een sterke groei door en ontwikkelde zich tot het belangrijkste medium voor een nieuwe generatie, praktisch ingestelde filosofen. Als hoofdredacteur ijverde hij ook succesvol voor de invoering van filosofie als examenvak in het voortgezet onderwijs.

In 2002 volgde de benoeming tot directeur van de Internationale School voor Wijsbegeerte (ISVW) in Leusden. Onder zijn regie groeide de ISVW uit tot een bloeiend centrum van de praktische filosofie. Er verrees een nieuw hotelvleugel op het Landgoed ISVW en het aantal opleidingen werd sterk uitgebreid. Hij bond tevens het Nederlands Gesprek Centrum, waarvan hij medebestuurder was, aan de ISVW. Als filosofiedocent verzorgde hij veel cursussen en opleidingen bij de ISVW, het instituut waarvan hij tot zijn dood ‘Ambassadeur voor het leven’ was.

Hij was ook regelmatig te vinden op andere filosofische podia. Zo begeleidde hij in 2009 de Paleislesing met de Duitse filosoof Peter Sloterdijk, met wie hij goed bevriend raakte, en was hij in 2012 een van de hoofdsprekers op Lowlands. Hij publiceerde regelmatig in dagblad *Trouw*, waar hij deel uitmaakte van het Filosofisch Elftal. Ook in *NRC Handelsblad*, *Vrij Nederland*, *Filosofie Magazine*, *De Groene Amsterdammer* en *De Standaard* trof men regelmatig artikelen van zijn hand. Samen met Daan Roovers publiceerde hij een (audio)boek over de *Geschiedenis van de filosofie*. Met Gerard van Stralen stelde hij de bundel *...En denken! Bildung voor leraren* samen. Bij het grote publiek brak hij door toen *Volkskrant*-journalist Wilma de Rek het boek *Stand-up filosoof* over

hem schreef en hij, door zijn verzamelde vakgenoten, werd benoemd tot tweede Denker des Vaderlands. Hij volgde Hans Achterhuis in deze erefunctie op. Sindsdien was hij regelmatig te zien op televisie, onder meer in *De Wereld Draait Door*, *24 uur met...* en *De Kist*. In zijn laatste jaar interviewde Wim Brands hem voor Human. Dit interview verscheen in boekvorm onder de titel: “*Sterven is doodeenvoudig. Iedereen kan het.*” Postuum verscheen het schitterende kunst- en filosofieboek *Door het beeld – Door het woord*, een gezamenlijk werk van Peter Henk Steenhuis en René.

René Gude stierf op 13 maart 2015 aan botkanker. Hij werd herdacht in een bomvolle Rode Hoed in Amsterdam, waarna hij werd begraven op Rusthof in Leusden, vlak naast zijn geliefde ISVW. De belangstelling voor zijn denken is sindsdien alleen maar toegenomen. Als geen ander wist hij uit te leggen hoe filosofie je niet alleen helpt in het zicht van de dood, maar je ook handiger kan maken in je leven.

Erno Eskens
(Uitgever)

Inleiding

René Gude hield van citatenboeken. Boekjes met verzamelde uitspraken van Kant en Goethe koesterde hij en hij sloeg ze graag op een willekeurige bladzijde open om een eindje in het wilde weg te lezen. René had wel een duidelijke voorkeur voor bepaalde citaten: de lange, die soms meer dan twee bladzijden beslaan, sloeg hij bijvoorbeeld graag over, en sommige vond hij zo indrukwekkend dat hij er vaak wat eigen gedachten bij kriebelde. Eens liet René vallen dat hij het een beetje jammer vond dat hij zelf geen wijshedenstrooier van het kaliber van Kant en Goethe was. Hoe kregen die het toch voor elkaar om op zo uiteenlopende gebieden zulke denkkraft in zo veel krachtige zinnen uit te drukken! Van zichzelf kon hij zich maar moeilijk een soortgelijk citatenboek voorstellen. Een boek vol rake zinnnetjes over uiteenlopende onderwerpen die de lezer steeds weer zouden plezieren en opmonteren met de scherpe kracht van een kernachtig uitgedrukte gedachte.

Het eerste dat René aan mij vroeg toen ik als zijn assistent aan de slag ging, was het ordenen van zijn 'oude meuk', die we vrij snel plechtig omdoopten tot 'Het Archief'. Het Archief bestond uit alles wat René her en der had gepubliceerd. Gelukkig was René een trouw verzamelaar van zijn publicaties, zodat ik met grote, uitpuilende multomappen in de weer kon. Tijdens dit verzamel-, lees- en archiveerwerk leerde ik René's

René Gude viel op door zijn spitsvondige, diepzinnige en veelal geestige oneliners. Als Denker des Vaderlands was hij een geziene gast in De Wereld Draait Door en betoverde hij het publiek met zijn treffende inzichten. Vlak voor zijn dood in maart 2015 ontstond het plan om een aantal gevleugelde uitspraken van hem te bundelen; een citaten-boekje vol met zinvolle volzinnen; vol met heerlijke metaforen, praktisch inzichten, oude wijsheden en tips over humeurmanagement en stervenskunst. Ieder zinnetje is een *reminder*, een hart onder de riem, een o-ja-momentje of een schop om uit je nest te komen en iets van je dag te maken. Wie de citaten leest, maakt niet alleen kennis met René Gude, maar ook met 2600 jaar filosofie. Want zoals René Gude het zelf zou zeggen: 'Eeuwige kennis komt altijd precies op tijd.'

